

метаданих достовірності та рівнів доступу. По-третє, у програми підготовки фахівців потрібно включити модулі з цифрової сумісності, управління даними, верифікації інформації та основ відповідального використання ІІІ. По-четверте, практику дослідної експлуатації нових платформ слід поєднати з обов'язковою перевіркою їх сумісності з вже існуючими термінологічними та дата-орієнтованими вимогами. Такий підхід сприятиме підвищенню узгодженості службово-бойової діяльності, скороченню інформаційних розривів і формуванню масштабованої цифрової архітектури сектору безпеки і оборони.

Отже, термінологічна стандартизація та уніфікація даних у системі взаємодії БПЛА, НРК і вогневих засобів є не допоміжним, а системоутворювальним чинником сучасного оборонного управління. Її реалізація створює передумови для підвищення взаємосумісності, цифрової прозорості, кіберстійкості, якості аналітики та керованості складних багатокомпонентних систем. Саме тому подальший розвиток цього напрямку має здійснюватися на перетині військової стандартизації, управління даними, підготовки персоналу, цифрової безпеки та міжнародної нормативної гармонізації.

Данилівський Леонід Йосипович
старший викладач кафедри розвідки
Київський інститут Національної гвардії України

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ УКРАЇНИ

У сучасних умовах воєнної агресії росії на території України наукова проблематика функціонування розвідувальної діяльності як важливий механізм отримання інформації в процесі протидії війні є надзвичайно актуальною, багатогранною. Оскільки військова розвідка – це важливий напрямок розвідувальної діяльності. З огляду на довгострокової цілі приєднання до загальноєвропейської системи колективної безпеки Україна вибудовує нові підходи до гарантування національної безпеки. У контексті присутності сучасної гострої фази військових дій на території України, розвідувальна діяльність є актуальним методом отримання тактичної та стратегічної інформації, що здійснюється державою. У більшості країн розвідка організована на основі діяльності спеціалізованих структурних одиниць у системі національної безпеки, що працюють у структурі Збройних Сил або в рамках національних розвідувальних органів. Прогресивний процес глобалізації охоплює не тільки країни, а й континенти. Російська військова агресія, як явище, і воєнні дії на території України, як результат прийнятих міжнародних рішень, є основними ознаками необхідності здійснення ефективної розвідувальної діяльності для формування ефективної сучасної системи національної безпеки. У сучасних військових умовах одним із важливих завдань розвідувальної діяльності в Україні є формування потужного воєнного потенціалу та створення дієвого сектору безпеки й оборони нашої держави. Співпраця воєнної розвідки України з міжнародними

розвідувальними структурами сьогодні ведеться за напрямками військової розвідки, як процесу збору та аналізу розвідувальної інформації, і має велику кількість видів. Думки науковців щодо концепції розвідувальної діяльності відрізняються в багатьох напрямках. Висновки з аналізу предметної літератури вказують на різні джерела походження та парадигми розвитку поняття розвідки. Кожна держава організовує розвідувальну діяльність відповідно до власних потреб та інтересів. У стародавньому китайському трактаті, авторство якого приписується генералу й стратегу Сунь Цзи, що жив наприкінці періоду Чуньцю або ж на початку періоду Чжаньго в VI—V ст. до н. е. написано *"Той, хто знає ворога й себе, ніколи не програє війни; той, хто не знає ворога, але знає себе, інколи виграє, а інколи програє; той, хто не знає ні себе, ні ворога, програє кожну баталію"*. Згідно Сунь Цзи ти повинен на 100% знати себе і ворога, і таким чином перемагати ще до початку бою.

Сьогодні в результаті динамічного розвитку глобалізації та комп'ютеризації розвідувальна діяльність характеризується ширшим і багатовимірним інструментарієм своєї діяльності у місцевому, регіональному та глобальному середовищі. У більшості країн розвідка, зокрема військова, організовується на основі спеціалізованих одиниць і працює в структурі національних збройних сил або навіть національних центрів розвідки. З часів заснування України на її території державна влада приділяла вагомому роль розвідувальній діяльності, що проявляється в обстоюванні інтересів держави, побудові ефективної системи міждержавних зв'язків, отриманні стратегічної інформації, організації і проведенні військових операцій тощо. У радянський період розвідка на території сучасної України існувала як територіальна складова єдиного загальносоюзного розвідувального механізму органів державної безпеки СРСР. Після проголошення незалежності України у складі Служби безпеки України було створено Головне управління розвідки, організаційно-штатну структуру якого затверджено відповідним наказом Голови СБУ 28 грудня 1991 р. Важливим кроком у справі зміцнення правових засад діяльності був ухвалений у березні 2001 р. Закон України «Про розвідувальні органи України», а також – підписання в 2020 р. Закону України «Про розвідку». Уперше на законодавчому рівні створено розвідувальне співтовариство, коло суб'єктів, діяльність яких безпосередньо або опосередковано стосується захисту державних інтересів України від зовнішніх загроз, визначено роль та місце окремих суб'єктів цього співтовариства під час виконання завдань із забезпечення зовнішньої безпеки України, а також засад їхньої взаємодії. Закон України «Про розвідку» чітко розмежовує повноваження і сфери відповідальності розвідувальних органів із зосередженням їхніх зусиль на пріоритетних напрямках забезпечення національної безпеки, унеможлиблює дублювання їхніх завдань і функцій та одночасно забезпечує комплексний підхід до виконання розвідувальними органами пріоритетних завдань розвідувальної діяльності у відповідних сферах. На сьогоднішні Головне управління розвідки Міністерства оборони України посідає ключову позицію в контексті формування системи національної безпеки України. Однією з головних причин цьому є необхідність попереджати та реагувати на виклики російської воєнної агресії, а

також наявність тенденцій світового ладу, у якому засоби військової розвідки та структури воєнної розвідки виходять на передній план. З огляду на загострення воєнних дій та активізації російської агресії на території України така співпраця є необхідним кроком забезпечення оборони та безпеки національного сектору. На фоні розвитку воєнних дій в Україні все більшої актуальності набуває військова розвідка. Як правило, вона має два основних значення. Перш за все, це організація (структура та завдання), що виконує систему конкретних дій, котрі входять до правових положень її діяльності. По-друге, під цим поняттям розуміється діяльність, що складається зі збору інформації військового характеру. Доречною є наукова позиція, що в контексті національної безпеки розвідка є типом аналітичного дослідження, організованого державою щодо інших країн (юридичних осіб). Указом Президента України Володимира №51/2024 "Про нарощування спроможностей сил оборони" від 6 лютого, в якому йдеться про створення нового окремого роду сил у структурі ЗСУ — Сил безпілотних систем. Поява цієї структури пов'язана з нарощуванням спроможностей ЗСУ "щодо використання безпілотних та роботизованих повітряних, морських та наземних систем, забезпечення готовності до застосування таких систем за призначенням".

Військова розвідка — вид тактичної розвідки, що організується командирами та штабами в інтересах загальновійськових з'єднань, частин та підрозділів з метою добування відомостей про противника. Найважливіший вид бойового забезпечення військ. Військова розвідка полягає у добуванні, зборі та узагальненні відомостей про бойовий склад, положення, стан угруповань військ наземного противника, характер його дій і наміри, сильних та слабкі сторони, а також ступінь та характер інженерного обладнання займаних ним районів та позицій, системи загороджень, нові засоби боротьби та способи дій в бою.

Основними завданнями розвідувальної діяльності згідно з нормами законодавства України є такі: 1) своєчасне забезпечення споживачів розвідувальною інформацією; 2) сприяння реалізації національних інтересів України; 3) протидія зовнішнім загрозам національній безпеці України у визначених законом сферах. З огляду на сучасний стан подій в Україні, власне, в умовах російської збройної агресії найбільш небезпечною є подача в інформаційний простір навмисне спотворених чи непідтверджених даних (так званої дезінформації), їх активне поширення. Саме такі обставини можуть призвести до того, що аналітики розвідки потенційно можуть дійти помилкових висновків, а це, відповідно, вплине на прийняття вищим керівництвом неправильних стратегічних та тактичних рішень. Непередбачуваність розвитку подій в Україні, потенційна зміна типу загроз, неоднозначність стратегії і тактики з боку країни-агресора в період війни в Україні — ці фактори спонукають розвідку до більш активних дій, з чітким і водночас агресивним добуванням та компілюванням отриманої інформації, насамперед випереджувальної.

Активна фаза воєнного протистояння російській агресії на території України диктує нові сучасні правила формування ефективного механізму національної безпеки, в тому числі удосконалення діяльності розвідувальних органів у контексті пристосування

до різних форм ведення воєнних дій на фоні здійснення необхідних структурних трансформацій щодо забезпечення дієвості розвідки в Україні в сучасних умовах. У планах національних заходів, що спрямовані на протидію та попередження зовнішньої військової агресії, а також внутрішнього сепаратизму, доволі вагомим є розуміння цілей противника, власне, для чого застосовуються усі види військової розвідки. Особливо важливим завданням розвідувальної діяльності України станом на сьогодні є пошук, збір та аналіз інформації для формування доказової бази щодо російської агресії та злочинів на території України. Перспективними вважаються дослідження проблематики у сфері розвідувальної діяльності в Україні, її нормативно-правового регулювання.

Датчук Денис Андрійович

ад'юнкт докторантури та ад'юнктури

Національна академія Національної гвардії України

Бабков Юрій Павлович

професор кафедри державної безпеки та

управління Навчально-наукового інституту

підготовки керівних кадрів

кандидат технічних наук,

доцент

Національна академія Національної гвардії України

МЕТОД ОЦІНЮВАННЯ СПРОМОЖНОСТІ СИСТЕМИ РОЗВІДУВАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЙ ФОРМУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Сучасні умови забезпечення державної безпеки характеризуються високою динамікою воєнно-політичної обстановки, зростанням обсягів інформації та необхідністю оперативного прийняття управлінських рішень. У цих умовах особливого значення набуває ефективне функціонування системи розвідувального забезпечення (далі - РЗ) дій формувань Національної гвардії України (далі - НГУ), яка повинна забезпечувати своєчасне отримання, оброблення та доведення достовірної розвідувальної інформації до органів військового управління.

Ефективність виконання завдань із забезпечення державної безпеки залежить від рівня спроможності системи РЗ, її здатності функціонувати в умовах швидкої зміни обстановки, протидії противника та зростання інформаційного навантаження. Разом із тим відомі наукові підходи до оцінювання систем військового управління та розвідувальної діяльності переважно орієнтовані на аналіз окремих елементів або процесів функціонування системи але не забезпечують комплексного визначення рівня спроможності системи розвідувального забезпечення.

Метою дослідження є розроблення методу оцінювання спроможності системи розвідувального забезпечення дій формувань Національної гвардії України під час виконання завдань із забезпечення державної безпеки.

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СКЛАДОВИХ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ В СУЧАСНИХ
УМОВАХ**